

18

Архівний №

Опис №

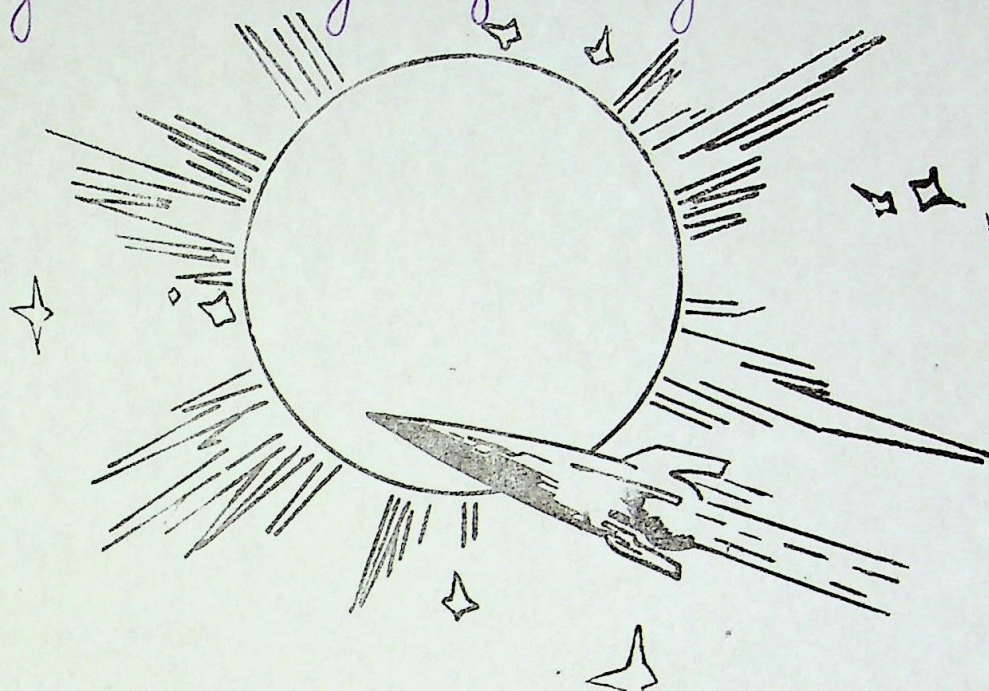
Фонд №

Р-7711

СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ДЕРЖАРХІВ

Голод на Сумщині у 1932-1933 роках.

84.

Анкета - спогад О. Ф. Шевченка,
жителя с. Терасилівка Роменського району.

ПАПКА ДЛЯ ПАПЕРІВ

7 листопада 1989 року
1 документ
2 аркуші

ДЕРЖАРХІВ

СУМСЬКОЇ ОБЛ.

Фонд №

Р-7711

Опис №

1

Архівний №

84

1. XI. 1989

Анкета

1

свідка голоду на Україні в 1932-1933 рр.

Шевченко Олександр Федорович, 1918р. народження
учитель-пенсіонер був свідком подій 1932-1933 років,
бачив і свідомо розумів, що творилося в той час.

Упротистав т.ч. місцею народження в с. Терасилівка
Васишівської сільської ради Рівненського р-ну тепер
Суриської області (в той час Чернігівської області)
і навчався в 6-7 класах, хоча шкільна праця вимагала не
перисати.

Після Февральської революції селянам були роздані
поземельні землі. Незважаючи на країна була розру-
шена імперіалістичною і грабницькою війною і
ідури Ленінських шляхів, життя селян розквітало
з кращими днями. Було вродило хліба і до хліба.
Та насувалася біда. З 1927-1928рр. почали вислати
створювати колектив (тоді називалися СДЗ - сільський
обробіток землі, артілі). Селяни насильно зганяли
в СДЗи, артілі. День і ніч проводили так звані
сходки селян, де примушували зганяватися у колектив.
Прикладом мого батька Шевченка Федора Дмитровича
відтворюючи додому один раз ввечері щоб поїсти, а в
сусідньому селі Мистий Васишівської сільради теж,
на такій сходці, крім биття вусатих чоловіків
зв'язували вус до вуса. Але жалуватися про це було
нікому.

В той час перед голодом передувала загибелю-
тість. Господарства так званих куркулів, які багато
виробляли хліба, м'яса і т.п. були уреші розорені, знищені,
а люди вислані за межі України - в основному на Урал.
Там вони майже всі загинули.

Непоширені плани загибелі людей на тлі

селян і таких тиранів виконати було неможливо.
Мій батько під страхом і тиску властей здав майже
весь хліб. Восени 1932р. хто з селян зумів приховати
зерно або картоплю ті вистежили голодом.

З осені 1932р. по березень-квітень м-ні 1933 року насильно забирали, у кого ще встанови злида і забирали все істотне.

Для еорективних впливів на ситуацію майже на кожній вулиці сама була створені так звані штаби. На нашій вулиці як називали її тоді Колотів, був штаб у будинку Качали Михайла Радошівця. Керував штабом і всіма операціями Юрченко Дмитро Дмитрович.

Врільцяго були створені так звані буксирні бригади по 10-15 чоловік і в кожному півтора метри в ширині гострі. В бригаді були мешканці нашого села Курченко Я. Д., Муромченко П. П., Близнюк В. і ін. Бригадою керував уповноважений із райцентру - м. Ромни. За цей період побували в кожному дворі по декілька разів і висушували вишикували в землі закопаний зліб, картоплю, буряки.

Нас в сім'ї було чотири і ми випили тільки,
що восени 1932р. батько, наче знав, в кінці нашого
огорожу заповів картоплі і буряків і на ниву посіяв
пшеницю, а в сівбі де раніше стояла корова під підлогою
в дімці заклали кмітраків 50 пшениці. Буксирна бри-
гада так і не знайшла, хоча деякі разів шукали,
виступували шукаючи. Бригада забиравала все істотне.
В нашому будинку в сівбі на стіні висів ружавець
з квасолею 2-3кг - забрали, а під стріхою висіли
деякі пучки зв'язаних качанів кукурудзи -
забрали і це. У материній скрині, де крім
потертих полтизних шматків дитячих був
жидет від давнього бачення батька, забрали і жидет. Таке беззаконня творилось

-2-

не тільки в нашому селі. Воно було, як я знаю, і в
навколишніх селах. Чим далі піти, а десь в нашій
сільці було босів.

Дивно, що було заборонено держати звичайні
ступки, щоб не товкти зерна. Наш батько
зробив ступу у дриветні. Ночю товкти воснов-
ношу суше липове листя, а вдень перевернувши
ступу становив дриветень для рубання дрів, ще й
тупар на ниві ступив. В той час була
гірка повірка "В ступах так товчуть, що і в
Москві гуть" За ступи був дупсе стріло.

Наший вунізі угр. Гладкого Максим ~~р~~
букарна бротада знайшла ступу. За цей час
арештували і повезли в Руми.

В шкелі наш унцін вдовбували голони
непавидити куркув, підкуркувників, до зриван-
ків жейвозаротів, видивити веротів і доносити.

Із села викачали все їстівне. Частина селян
затисалися в полеси. Але було вже пізно. Страшний
голод почав дурити за горло селян. Селі псалмів
були місяці березень, квітень, травень, червень 1933 року.
Люди від голоду тужили, випрали. Але власті ніякої
допомоги не давали (головною сільрадою був Косіженко
Полієрті Мус.). Мертвих людей ніхто не хоронив,
а просто дома прикидали їм землю в різних ямах,
кававах. Були випадки коли вунізем приїхала
підвода і збирала трупи людей і, не знаю куди, відвозили.
Люди були безсилі і плакали, тільки було чути
моя глухий людський стогін.

Наша сім'я те не голодувала. Наші дітвора мати
давали раники і в одіг по одній картопині. Майком
товкти в ступі суше липове листя і пекти "лип'яники"
- чорні як земля. Але цього було мало. Ми шукали і їм
різні трава. Нто, що знайде.

Власті навіть заборонили влісі рвати на липні
листя, а за липовий цвіт, який весною ще тільки
орослював, були дуже строго.

Одного разу мій брат Шевченко Тимотій, пізніше
офіцер мотострілецько-бомбардировичик, який заступив під
Берліном у 1945 році, з товаришем по сусідству
Даниликом Васином - теж заступив у 1942 році,
крадькома пробираючись вліс і на липні рвали листя
в терби. І на відгу лісник Чупенко Іван їх замітив.
Нащадки вданого злилися втекти.

За це і мізко тоді не прикинувся і дурнати.

Батько і мати хотіли з пухляцими нивами, а згодом
вартіть на роботу, щоб заробити мілітра якоїсь ріднини.
Як старший серед дітей, ходив з відром по цю
башанду (так тоді її називали) за 2 км.

Наступною літом 1933 року. В квітні на огорожі
було посіяне жито і колись вже набирані воскового
визрівання зерна то власті строго заборонили
зрізувати колись до повного визрівання зерна.

В полі багато землі пухляло, але були і
посіви. Щоб злищати не крали колись, наприклад
були порубані дерев'язні вишки з яких оглядалися
посіви. Ці вишки були скрізь по району. Але люди
опустили їх і лізли на гетверенках у поле.

За це їх страхали, збивали, а отже ми ще згодом того
приводили в село для більшої кари.

Майже повністю людей нашого села вимерло.
В 1934р. вже дали більше хліба на трудодні. Але тоді
забуття неможливе. Мені і тепер чужий глухий
стогін вмираючих безвинних добрих людей.

Свідками цих подій, які описані будуть люди
які ще живі і переживають це лихо.

7. XI. 1989

Шевченко

ЗАВІРЛЯЮЧИЙ НАПИС

В даній справі пронумеровано 2 аркушів

(два)

16 липня 2001

Посада Головинський спеціаліст

Підпис

Л. Рудомірко